

відбувається освітній процес задля успішного існування та розвитку професійної технічної сфери яка потребує модернізації та великих змін.

Головні напрямки державної політики України у сфері вищої професійної технічної освіти повинні співпадати із перспективними напрямками розвитком всієї системи професійно-технічної освіти на державному та регіональному рівнях [1]. Адже “державна політика у сфері освіти – це невід’ємна складова частина загальної освітньої політики держави, зміст якої полягає у формуванні та нормативно-правовому закріпленні загальної стратегії освіти, у визначенні цілей, завдань і відповідних напрямів дії, спрямованих на забезпечення функціонування й розвитку системи освіти” [2].

На сьогоднішній день, в Україні діє законопроект “Про професійну (професійно-технічну) освіту” та внесені до нього зміни, узгодженні з Концепцією реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 р., якою передбачено проведення реформи професійної (професійно-технічної) освіти, схваленої урядом 12 червня 2019 р. [3]. Це повинно виступати головним перспективним напрямом державного управління розвитком всієї системи професійно-технічної освіти як на державному так і на регіональному рівнях.

Основні завдання державної політики у професійно-технічній сфері освіти:

1. Забезпечувати високий рівень якості освіти та підготовки висококваліфікованих робітників.

2. Займатись працевлаштуванням та професійним кар’єрним розвитком випускників професійно-технічних навчальних закладів освіти.

3. Привести якість професійної вітчизняної системи освіти у відповідності до міжнародних стандартів якості.

Ця галузь освіти є перспективною та актуальною. Ось чому треба більше уваги приділяти її розвитку та спрямуванню.

Джерела та література

1. Легенький М. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері освіти: дис. докт. юрид. наук: 12.00.07. Львів, 2018. 513 с.

2. Губерська Н. Державне регулювання вищої освіти в умовах демократизації публічних відносин в Україні. Право і суспільство. 2015. № 2. С. 153–158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_2_27.

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 р.: розпорядження від 12 червня 2019 р. № 419-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/proshvalennya-konceptsiyi-realizaciyiderzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-profesijno-tehnicnoyi-osviti-suchasna-profesijna-profesijno-tehnicna-osvita-na-period-do-2027-roku-i120619>.

УДК 37.015.3(075.8)

Корнієнко І., канд. психол. наук

Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, Україна;
Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Україна

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Анотація. У статті розглядаються питання удосконалення психологічної служби системи освіти України. На основі емпіричного досвіду роботи психологічної служби у закладах освіти виокремлено головні проблеми і виклики, що постали нині у зв’язку з реформуванням системи освіти. Пропонується власне бачення шляхів розвитку і вдосконалення психологічної служби на основі розуміння її як єдиної системи, що забезпечує психологічний супровід освітнього процесу. Зазначено основні завдання психологічної служби

системи освіти в умовах військового стану, необхідності надання першої психологічної допомоги учасникам освітнього процесу та стабілізації власного емоційного стану.

Ключові слова: *реформа освіти, психологічна служба, практичні психологи, соціальні педагоги, децентралізація, професійні стандарти, етичні норми.*

Korniienko I., Ph.D

RESTRUCTURING OF THE PSYCHOLOGICAL SERVICE OF THE EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD

Abstract: *The article discusses the improvement of the psychological service of the education system in Ukraine. Based on empirical experience of the work of the psychological service in educational institutions, the main problems and challenges arising from the reform of the education system are identified. The author proposes their own vision of the development and improvement of the psychological service based on understanding it as a single system providing psychological support for the educational process. The main tasks of the psychological service of the education system in conditions of martial law, the need to provide first psychological aid to participants in the educational process, and stabilize their own emotional state are outlined.*

Keywords: *education reform, psychological service, practical psychologists, social educators, decentralization, professional standards, ethical norms.*

Метою повномасштабної військової агресії росії є знищення української державності та ідентичності. Після перемоги України зберігається військова загроза та можливість нової війни, оскільки росія залишається нашим північним сусідом.

Модернізація господарства у повоєнний період неможлива без ідеологічної та економічної підтримки освіти, науки, впровадження наукових досліджень, зміцнення людського капіталу.

Згідно до статті 76 Закону України «Про освіту» [1] функціонує психологічна служба, що забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їхньої поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей; надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно [2]. Результатом розпочатої у 2016 році реформи децентралізації стали суттєві зміни в забезпеченні діяльності практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти. Можемо виокремити найбільш суттєві.

Гострою є проблема науково-методичного забезпечення професійної діяльності працівників психологічної служби. Згідно з новим Порядком підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (Кабінет Міністрів України, 2019) кожен педагогічний працівник самостійно визначає зміст своєї післядипломної освіти і заклад, де це можна зробити. Такий підхід містить загрозу того, що служба розпадеться на окремі регіональні чи місцеві структури або окремих спеціалістів, які діють самі собою.

Нагальним залишається питання матеріально-технічного забезпечення працівників психологічної служби, оскільки окремими кабінетами забезпечено лише 56% практичних психологів закладів освіти.

Існує проблема підвищення кваліфікації фахівців психологічної служби: на ринку підвищення кваліфікації представлені організації, які не мають відповідної ліцензії, що робить цей процес непередбачуваним і несистемним.

Більше того, трапляються випадки, коли зміст післядипломної освіти може бути ненауковим, містичним, міфологічним.

Атестація працівників психологічної служби нині помітно тяжіє до формальності і суб'єктивності, оскільки працівник атестується у тому закладі, де він працює. Це може призвести і подекуди вже призводить до дискредитації як окремих працівників, так і психологічної служби в цілому [3].

Зміни структури управління освітою в умовах децентралізації породили суперечності щодо підпорядкування працівників служби закладів освіти, яке викладено у Положенні про психологічну службу (МОН України, 2018). Психологи закладів освіти новостворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) іноді залишаються без належного управлінського та методичного супроводу, без належної супервізії обласного і районних методичних центрів.

Суттєвою проблемою залишається комерціалізація служби і професійна відповідальність фахівців. У багатьох випадках методичний інструментарій для працівників служби видається без належного науково-методичного рецензування, без відповідних грифів і експертизи.

Проблемою залишається дотримання етичних норм і професійних стандартів. Сьогодні доволі розповсюдженими є випадки, коли спеціалісти беруться виконувати функції, що не відповідають професійним стандартам, застосовують непсихологічні методи, психологічну діяльність здійснюють особи, які не пройшли відповідного навчання, а численні курси та тренінги проводять люди і організації, що не мають жодного відношення до психології.

Залишається проблема підготовки практичних психологів і соціальних педагогів у закладах вищої освіти [4]. Майбутні фахівці переважно не навчені спілкуватися із клієнтом, слухати його, висловлювати і доносити свою думку, майже не мають навичок практичної роботи з клієнтами.

Виникла необхідність актуалізувати специфічні функції психологічної служби у забезпеченні функціонування освітньої галузі в цілому. Психологічна служба є цілісною структурою, що забезпечує психологічний супровід і соціально-педагогічну підтримку всіх учасників освітнього процесу на основі єдиних стандартів, методик і технологій для реалізації основних завдань галузі [5].

Подальший розвиток психологічної служби у повоєнний період слід зосередити на: апробації нових організаційних моделей діяльності психологічної служби системи освіти України та зміні структури управління в умовах децентралізації; науково-методичному забезпеченню діяльності практичних психологів і соціальних педагогів; розробці єдиних стандартів і нормативів роботи практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти; удосконалення підготовки практичних психологів і соціальних педагогів у закладах вищої освіти.

В умовах військового стану головні завдання психологічної служби вбачаються: у соціально-психологічній реабілітації клієнтів (діти, сім'ї, педагоги) які напряду або опосередковано постраждали від воєнних дій; навчання педагогів та науково-педагогічних працівників стабілізації власного емоційного стану; навчити педагогів розпізнавати дітей, які знаходяться в стані стресу та вміти надати їм першу психологічну допомогу; формуванні стресостійкості в учителів та учнів в умовах невизначеності (резилієнс); супервізії діяльності фахівців служби.

Джерела та література

1. Про освіту : Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників: наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 р. №805. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>
3. Положення про психологічну службу у системі освіти України: наказ Міністерства освіти і науки України від 22.05. 2018 р. №509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>
4. Омельченко Т. В., Саморозвиток майбутніх психологів в період професійного навчання. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VI (75), Issue: 181, 2018. Nov. С.69-71, URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/526884.pdf>

5. Панок В. Г. Концепція психологічного супроводу освітніх реформ у діяльності психологічної служби. *Вісник НАПН України: Психологічний супровід освіти*. Київ, 2020. № 2(1). С. 1-16, URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/68>.

УДК 329.09.5

Криськов А., д-р іст. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ПРИВАТНІ РОЗВІДУВАЛЬНІ КОМПАНІЇ

Анотація. *Для будь якої держави стратегічно важливою є обізнаність з подіями та процесами, які хоча й відбуваються поза її межами, але можуть становити інтерес для вироблення тактики і побудови стратегії для відповідного реагування. Діяльність приватних розвідувальних компаній є вагомою з цієї точки зору. Ці організації виступають не тільки виконавцями замовлень державних структур, а й являються об'єктами, які становлять розвідувальний інтерес для інших країн для отримання інформації, якою вони володіють. Приватні розвідувальні компанії можуть бути використані для ведення політичної боротьби. Тому їхня діяльність повинна здійснюватися під контролем з боку держави на основі спеціально створеного законодавства. Україні варто вивчати досвід функціонування приватних розвідувальних компаній.*

Ключові слова: *приватні розвідувальні компанії, розвідка, інформація, комунікації, Інтернет, соціальні мережі.*

Kryskov A., Dr., Assoc. prof.

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

INFORMATIONAL SECURITY AND PRIVATE INTELLIGENCE COMPANIES

Abstract.. *For any state, it is strategically important to be aware of events and processes that, although occurring outside its borders, may be of interest for developing tactics and building a strategy for an appropriate response. The activities of private intelligence companies are important from this point of view. These organizations act not only as executors of the orders of state structures, but also as objects of intelligence interest for other countries to obtain the information they possess. Private intelligence companies can be used for political warfare. Therefore, their activities should be carried out under the control of the state on the basis of specially created legislation. Ukraine should study the experience of private intelligence companies.*

Keywords: *private intelligence companies, intelligence, information, communications, Internet, social networks.*

Держава дізнається про зовнішнє оточення та усвідомлює власні завдання у цій сфері завдяки такому інструменту як розвідка. Тому важко уявити державу, яка б не створювала і не контролювала власні розвідувальні служби, які, у свою чергу, зосереджені на отриманні, аналізі та використанні інформації, як секретної, так і одержаної з відкритих джерел. Впродовж тисячоліть держава зберігала за собою монопольне право на ведення розвідувальної діяльності, проте упродовж першої половини 1990-х років з'явилися численні приватні структури, які надавали інформаційно-аналітичні послуги, що виходили за межі бізнес-розвідки не тільки державним структурам, а й великим корпораціям та приватним особам. Такі організації отримали назву «приватні розвідувальні компанії» (ПРК).

Піонером у сфері національної безпеки через систему державно-приватного партнерства вважається аналітичний центр RAND Corporation (Research And Development, RAND), який було створено 1945 року для налагодження співпраці між компанією «Douglas Aircraft» та ВПС США для конструювання літаків, ракет та супутників. У 1971 р. група математиків корпорації створила першу, математично прораховану, національну розвідувальну оцінку (National